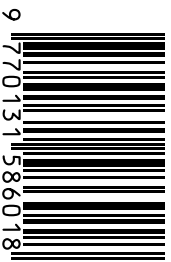

EESTI LOODUS

Kuldking, looduskaitse sümbol

Ettevaatust, puugid!
Süstamatkade varustus
Laanik ja metsis

ISSN 0131-5862 (trükiis)
ISSN 2228-5692 (võrguväljaanne)

9 770131 586216

69. aastakäik Nr 5, mai 2018

www.eestiloodus.ee

- 2 Toimetaja veerg**
- 3 Sõnumid**
- 11 EL küsib: vastavad Asko Lõhmus ja Margo Tannik**
- 12 Aasta orhidee: Tervitus kuldkingade kuningriigist**
 Tiiu Kull kirjeldab selle aasta orhideed kaunist kuldkinga mitmest küljest: taim võib aasta maapealset kasvamist vahele jätta, ent elada üle saja aasta
- 18 Aasta lind: Loodusmetsade sümbol metsis**
 Ivar Ojaste annab ülevaate kodumaa suurima kanalise eluolust ja uurimiste praegusest seisust: mõndagi võib vaid oletada
- 24 Aasta sammal: Harilik laanik on samblavaiba tunnusliik**
 Kai Vellak tutvustab meie metsade üht tavalisemat samblavaibamoodustajat, kelle seast tuleks otsida väga sarnast haruldust varju-salulaanikut
- 28 Maailma taimeteadlased Hiinas: tagasivaade XIX rahvusvahelisele botaanikakongressile**
 Ülle Reier, Nele Ingerpuu, Annika Meitern, Linda-Liisa Veromann-Jürgenson esindasid Eesti botaanikuid kuueaastase vahega peetaval taimeteadlaste suurritusel ning jagavad oma muljeid Hiinast ja tähtsamatest botaanikauudistest
- 34 Puugi elukombed**
 Urmas Tartes kirjeldab kodumaist selgrootut, kes võib mitme haiguse edasikandjana tekitada inimesele tüli varakevadest sügiseni
- 38 Sada rida Eesti loodusest: Elust Maal. Elust maal. Jaan Tätt**
- 40 Üks Eesti paigake: Sokari-Tsiamäe: musta kure kodukant**
 Juhani Püttsepp ja Ingmar Muusikus käisid Läti piiri lähedal Paganamaal ja muu hulgas kohtusid kohapeal elava harrastusornitoloogiga

- 42 Poster: Tiit Hunt**
- 44 Intervjuu: Hästi pisike on Eesti, hirmsasti peame hoidma seda maad**
 Bioloog, loodusajakirjanikku, lastekirjanikku ja õpetajat **Juhani Püttsepp** küsitlenud **Rainer Kerge** Öhtulehest
- 50 Tööjuhend: Millist süsta valida?**
Timo Palo annab nõu algajale süstahuvilisele: mida selle soetamisel arvestada ja millist lisavarustust võib edaspidi tarvis minna?
- 56 Looduselamus maailmast: Kalahari loomaseiklused**
Hendrik Relve seekordses reisirajas on juttu Lõuna-Aafrika ulatuslikust kõrbealast ja maailma suurimast sisemaisest jõedeltast – Okavangost
- 61 Raamatud**
- 62 Metsiku Lääne ringreis II**
Tuul Sepp jätkab oma matkamuljeid Lääne-Ameerikast: kolme lapsega saab täiesti tulemuslikult viis nädalat autoga ringi reisida
- 68 Tiit Kändler mätta otsast: Kellele kuulub keel?**
- 70 Aiast ja põllult: Tüütu, kuid kasulik naat**
Triin Nõu soovib tüütut umbrohtu kasutada toiduks ja lõnga värvimiseks
- 72 Lõuna-jumalakäpp, uus orhideetakson Eestis**
Rainar Kurbel ja **Toomas Hirse** kirjeldavad seni eristamatut käpalist, keda peaks senistel andmetel otsima eelkõige Lõuna-Eestist
- 74 Kroonika**
- 78 Mikroskoop**
- 79 Ristsõna**
- 80 Ajalugu, sünnipäevad**

Valimise rõõm

Küll on meeldiv, et Eesti inimesele läheb loodus üha rohkem korda, tekitades vahel lausa tundetulva! Hooti käivad ägedad arutelud metsanduse üle, lisandunud on moodsa tselluloositehase temaatika; kirjutatakse arvamusküsimusi, võetakse loodust puudutavad teemad üksikasjalikult ette raadio- ja telesaadetes; lõputu infovahetus- ja arvamuspõlv on ka Facebook.

Kümmekond aastat tagasi polnud see kõik sugugi igapäevane. Siis olid võimalused edastada teavet suurele hulgale märksa kesisemad ja küllap olid ka hoiakud teised. Nüüd on kõik uut moodi, kaasaraajajaid on palju ja märkajaid samuti. Julgus seista oma elukeskkonna eest on Eesti ühiskonnas saamas tavapäraseks.

Selleks et inimeste tähelepanu loodusele juhtida, on palju mooduseid. Nutikas lahendus on valida igal aastal (elus)looduse varamust aasta loom, lind, puu jt. See aitab püüele ka neid vähem tuntud või ka harvasid liike, keda muul moel oleks keerukam rahvale laiemalt tutvustada. Seeläbi saavad nad oma koha paljude päeva- ja nädalalehtede veergudel ning uudisteportaalides.

Aasta linnust alguse saanud

„liikumine“ on aja jooksul üha laienenud ning tänava saame tuttavaks peale metsise veel kauni kuldkinga, laukapuu, tuletela, hariliku laaniku, ilvese ja pääsusabaga. Ehk juhtub tulevikus, et hakkame tutvustama aasta selgrootutki, nagu toimetaja Juhan on vahel meeolukalt vihjanud.

Eesti Loodus on alati püüdnud teemasid käsitleda põhjalikult ja sisukalt. Nõnda püüame lugejatele vahendada ka seda, mida teame tänavuseks aastaks välja valitud liikide kohta.

Mainubri kaanekaunitar on aasta orhidee: kaunis kuldking, kes ilu ja harulduse tõttu on pälvunud mitmel pool suisa looduskaitse embleemi staatuse. On huvitav teada, et kuldkinga õitseaja pikkus on olnud ilmast: talle sobib jahe ilm. Või et tema seemned on laiad idanejad: selleks võib looduses kuluda suisa viis aastat.

Sellest numbrist saab lugeda ka aasta sambla hariliku laaniku ja aasta linnu metsise kohta. Metsisest kirjutasime juba veebruarinumbri, kus olid kõne all tema tegevusjäljed. Nüüd tutvustab sama autor Ivar Ojaste metsise elu laiemalt, näiteks temale meelepäraseid elupaiku, ja paraku nendib, et sel liigil ei lähe kuigi hästi ei Eestis ega mujal.

See pole uudis, nagu seegi, et metsise käekäik kajastab selgelt inimtegevuse ulatust metsades. Uurisime Asko Lõhmuselt (loe lk 10), kas hiljuti peetud mõttetalgutel on leitud häid lahendusi, mille tulemusel hakkaks metsiste arvukus suurenema. Ta nendib, et pingutustest hoolimata ei ole metsist õnnestunud piisavalt kaitsta. Ent toob esile ka tegevused, mis lähiajal käsile võetakse. Selle nimel, et paarikümne aasta pärast oleks rõõm valida metsis taas aasta linnuks ning tunda heameelt, et sel loodusmetsa sümbolliigil läheb paremini kui varem.

Katri Palo

Foto: Timo Palo

EESTI LOODUS

69. aastakäik Nr 5, mai 2018

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee
tel 742 1143

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
742 1143, toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Helen Kylvik**
529 4033, helen.kylvik@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Juhan Javois**
5661 0851, juhan.javois@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Katre Palo**
521 8771, katre.palo@loodusajakiri.ee

Sõnumitoimetaja **Toomas Juriado**
toomas.juriado@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
742 1186, monika.salo@loodusajakiri.ee

Küljendaja **Raul Kask**
raul@www.ee

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Endla 3, Tallinn 10122, 610 4105
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodus

Vastutav väljaandja **Riho Kinks**
riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine: www.tellimine.ee
617 7717, tellimine@expresspost.ee

Reklaamijuht **Helen Lehismets**
610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Ajakiri ilmub
keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2018

Summaries of some articles can be found at
our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas Printall

